

Systemförvaltning - uppföljande granskning 2022

Revisionsrapport

Sammanfattning

År 2017 gjordes en granskning av om Regionstyrelsen hade säkerställt en tillräcklig intern kontroll av systemförvaltningen. Granskningen visade att styrelsens beslut år 2011 om att införa pm3 som förvaltningsmodell för samtliga IT-system i regionen inte hade implementerats annat än delvis. Därefter har två uppföljande granskningar gjorts. Efter vår senaste uppföljning år 2020 kvarstod våra rekommendationer om bemanning, utbildning och samordning av planeringsprocesserna.

Syftet med denna uppföljande granskning har varit att bedöma om Regionstyrelsen har tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits utifrån 2020 års uppföljning i syfte att säkerställa en tillräcklig intern kontroll av systemförvaltningen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att vidtagna åtgärder inte har varit tillräckliga.

Vår uppföljning har visat att systemförvaltningsorganisationen fortfarande inte är fullt ut etablerad och bemannad. Det saknas även en fullständig plan för etableringen av FOA 2.0. Bland annat saknas planerad tidpunkt för införandet.

Utbildningsinsatser har vidare skett i ringa omfattning. Inventering/planering av utbildning inför etablering av FOA 2.0 var vid granskningstidpunkten inte påbörjad.

Vi vill framhålla vikten av att etablering, bemanning och utbildning sker då de är förutsättningar för efterlevnad av regionens riktlinje för systemförvaltning.

Vi har därutöver noterat att samordningen av planeringsprocesserna för systemförvaltningsplaner och regionens verksamhetsplanering inte har säkerställts.

Vår uppföljning har visat att våra rekommendationer från tidigare granskningar inte har verkställts. Vi lämnar därför följande rekommendationer till Regionstyrelsen:

Vi rekommenderar att Regionstyrelsen säkerställer:

- att en ändamålsenlig etableringsplan för FOA 2.0 upprättas samt att erforderliga roller i systemförvaltningsorganisationen bemannas.
- att tillräcklig utbildning genomförs för att säkerställa en effektiv systemförvaltning i enlighet med regionens riktlinjer. Viktigt är att utbildningsinsatser planeras och genomförs då det är en förutsättning för implementeringen av FOA 2.0.
- att planeringsprocessen för systemförvaltning samordnas/anpassas till regionens planeringsprocess/årshjul.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	2
<i>Innehållsförteckning</i>	3
1 <i>Bakgrund</i>	4
2 <i>Syfte, revisionsfråga och avgränsning</i>	4
3 <i>Revisionskriterier</i>	4
4 <i>Metod</i>	5
5 <i>Resultat av granskningen</i>	5
5.1 <i>Etablering och bemanning</i>	5
5.2 <i>Utbildning</i>	7
5.3 <i>Samordning av planeringsprocesserna</i>	8
6 <i>Revisionell bedömning</i>	9

1 Bakgrund

År 2017 gjordes en granskning av om Regionstyrelsen hade säkerställt en tillräcklig intern kontroll av systemförvaltningen. Granskningen visade att styrelsens beslut år 2011 om att införa pm3 som förvaltningsmodell för samtliga IT-system i regionen inte hade implementerats annat än delvis.

Hänförligt till revisionsåret 2018 gjordes en uppföljande granskning för att bedöma om Regionstyrelsen hade tillsett att ändamålsenliga åtgärder hade vidtagits. Uppföljningen visade att åtgärderna varit otillräckliga. En ytterligare uppföljning ingick i 2020 års revisionsplan och visade att vidtagna åtgärder inte hade varit tillräckligt ändamålsenliga. Bland annat fanns det fortfarande en stor andel ej etablerade förvaltningsobjekt.

Med anledning av vårt granskningsresultat 2020 kvarstod våra rekommendationer från 2017 års granskning och 2018 års uppföljning som avsåg bemanning och utbildning. Vi rekommenderade även att säkerställa samordningen av planeringsprocesserna.

Revisorerna har bedömt att det finns en risk för att tillräckliga åtgärder inte har vidtagits utifrån den uppföljande granskningen år 2020, varför en ytterligare uppföljning har beslutats ingå i 2022 års revisionsplan.

2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med den uppföljande granskningen har varit att bedöma om Regionstyrelsen har tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits utifrån den uppföljande granskningen 2020 i syfte att säkerställa en tillräcklig intern kontroll av systemförvaltningen. Granskningen har varit inriktad mot nedanstående revisionsfrågor.

- Har förvaltningsobjekten etablerats och bemannats enligt regionens modell för systemförvaltning?
- Har styrgrupper och övriga rollinnehavare getts nödvändig utbildning?
- Har samordningen av planeringsprocesserna för systemförvaltningsplaner och regionens verksamhetsplanering fullföljts?

Granskningen har varit avgränsad till att följa upp åtgärder utifrån de huvudsakliga rekommendationerna i den uppföljande granskningen 2020.

3 Revisionskriterier

De revisionskriterier som har utgjort underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar har huvudsakligen varit följande:

- Kommunallagen (2017:725), 6 kap. 6 §
- Reglemente för Regionstyrelsen, beslutat av Regionfullmäktige 2020-06-17 § 75
- Policyn Samlad ledningsprocess, beslutad av Regionfullmäktige 2021-06-24 § 158

- Regionens riktlinje ”Modell för styrning av systemförvaltning inom region Västernorrland”, fastställd av Regiondirektör 2019-06-20, reviderad 2021-09-15.
- Regionstyrelsens svar på revisionsrapporten ”Systemförvaltning - en uppföljande granskning” 2020.

4 Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer och dokumentstudier.

Revisionsrapporten har kvalitetssäkrats enligt gällande rutiner, vilket bland annat innebär att ett utkast till rapport har överlämnats för saklighetskontroll till de intervjuade liksom till områdesdirektör för IT Medicinteknik och Digitalisering, Regiondirektören och tillförordnad chef för Regionledningsförvaltningen.

5 Resultat av granskningen

5.1 Etablering och bemanning

2020 års granskning

I 2020 års uppföljande granskning framkom att det fortfarande fanns ett stort antal förvaltningsobjekt som inte hade etablerats. Etableringsplanen som gällde fram till och med år 2020 var inte verkställd.

Det framkom dessutom att det fanns ett behov av att revidera etableringsplanen för att synkronisera arbetet med den pågående etableringen av det nya vårdinformationsstödet. FOA-styrgruppen beslutade därför om ett uppdrag att utreda en ny förvaltningsobjektsarkitektur, FOA, med klartidpunkt 2021-06-30.

Regionstyrelsens svar

I Regionstyrelsens svar på 2020 års granskning hänvisas det till beslut som fattats av FOA styrgrupp gällande fortsatt arbete med FOA 2.0 inklusive detaljerad plan för införandet.

Vidtagna åtgärder

Vår uppföljning har visat att Regiondirektören 2021-09-14 beslutat om ett projekt för att implementera FOA 2.0. Beslutet framgår av Regionledningsgruppens protokoll. Vi har uppfattat att beslutet även ska tolkas som ett fastställande av FOA 2.0. I underlagen till Regionledningsgruppen anges att FOA 2.0 är begränsad till 10 förvaltningsobjekt till skillnad från FOA 1.0 som består av 27 förvaltningsobjekt.

Regiondirektören beslutade vid samma tidpunkt även att styrning av projektet ska hanteras inom ramen för FOA styrgrupps ansvar och mandat. Enligt den projektplan som FOA styrgrupp beslutade om i mars ska projektet vara avslutat vid slutet av år 2022 då styrgrupper ska vara bemannade.

Arbetet med implementering av FOA 2.0 har dock försenats, vilket vi framför allt uppfattat beror på otillräcklig förankring med verksamheten. Under hösten 2022

planeras därför ett test för att få en bild av risker och konsekvenserna av en sammanslagning av förvaltningsobjekt. Därefter planeras facklig samverkan ske. Med anledning av projektets försening beslutade FOA styrgrupp i juni om en ny tidplan som sträcker sig fram till och med januari 2023. Uppgift om när FOA 2.0 ska vara etablerad finns dock ingen ny uppgift om. Såvitt vi förstått har den i mars beslutade projektplanen, som är mer detaljerad, inte reviderats.

Regionens systemförvaltningsportal, som används för systemförvaltningsdokumentation, är avgränsad till information om FOA 1.0 och dess organisation.

Följande noterades vid den kontroll som vi gjorde i juni utifrån uppgifterna i Systemförvaltningsportalen:

- Av totalt 27 förvaltningsobjekt var det 11 objekt som saknade bemanning av en eller flera obligatoriska roller som objektägare, förvaltningsledare och förvaltningsledare IT.
- För ett förvaltningsobjekt var det samma person som innehade rollerna förvaltningsledare och förvaltningsledare IT, vilket inte är förenligt med ”Modell för styrning av systemförvaltning inom region Västernorrland”. Motsvarande iakttagelse gjordes vid vår uppföljning år 2020.

Enligt regionens metodstöd för Systemförvaltning är portalen inte uppdaterad vilket delvis förklarar ovanstående granskningsresultat.

År 2020 togs beslut om att avveckla ”light-objekten”, vilka krävde lägre grad av formalisering. Beslutet innebar att berörda IT-komponenter behöver inordnas i befintlig förvaltningsorganisation. Vi har fått uppgift om att 43 IT-komponenter återstår att inordna i förvaltningsobjekt. Vid 2020 års granskning uppgick antalet till 60-70 stycken.

Enligt den information som finns i Systemförvaltningsportalen är 21 förvaltningsobjekt markerade som etablerade och 6 objekt som pågående/planerade. Vid tidpunkten för 2020 års granskning var 18 förvaltningsobjekt etablerade. Med etablerad avses att planer finns och att resurser är tillsatta. Vi har gjort en översiktlig genomgång av dokumentationen i Systemförvaltningsportalen. Vi har noterat att uppgift om budget 2022 saknas för åtta av de förvaltningsobjekt som klassificerats som etablerade. Vi har därutöver noterat att portalen endast innehåller mötesprotokoll avseende år 2022 för ett av de etablerade förvaltningsobjekten. Av ”Modell för styrning av systemförvaltning inom region Västernorrland” framgår att styrgruppsprotokoll skall upprättas och lagras i systemförvaltningsportalen.

Kommentar

Vår uppföljning har visat att systemförvaltningsorganisationen utifrån FOA 1.0 fortfarande inte är fullt ut etablerad. Att förvaltningsobjekten etableras och bemannas är en förutsättning för efterlevnad av regionens riktlinje för systemförvaltning.

Vidare saknas en fullständig plan för etableringen av FOA 2.0. Att det saknas planerad tidpunkt för införandet innebär enligt vår mening en svag och otillräcklig styrning av projektet. En etableringsplan förutsätter enligt vår mening att det finns en preciserad tidpunkt för den planerade etableringen.

Vi rekommenderar att Regionstyrelsen säkerställer att en ändamålsenlig etableringsplan för FOA 2.0 upprättas samt att erforderliga roller i systemförvaltningsorganisationen bemannas.

Vi anser även att det är väsentligt att systemförvaltningsportalen hålls uppdaterad och att nödvändig information publiceras.

5.2 Utbildning

2020 års granskning

I 2020 års granskning noterades att vissa utbildningsinsatser gjorts samt att möten hållits med chefer i verksamheterna i syfte att öka etableringstakten av förvaltningsobjekt. Framst hade riktade utbildningar hållits för enskilda verksamheter utifrån deras specifika behov.

Fortsatta utbildningsinsatser avvaktades dock till år 2021 mot bakgrund av pågående arbete med etablering av en ny FOA.

I revisionsrapporten framhölls nödvändigheten av tillräcklig utbildning för att säkerställa en effektiv systemförvaltning i enlighet med regionens riktlinjer. Vidare lyfte vi fram att det är viktigt att sådana insatser planeras så att implementeringen av den nya FOA:n ges goda förutsättningar.

Regionstyrelsens svar

I Regionstyrelsens svar på revisionsrapporten hänvisas det, vad gäller utbildningsbehovet, till FOA styrgrupps beslut om att:

- organisera möten med alla systemförvaltningsobjekt för att säkerställa efterlevnad av systemförvaltningsmodellen samt
- att i samband med ovanstående möten även utbilda om systemförvaltningsmodellen med avseende på rollernas ansvar.

Vidtagna åtgärder

Enligt regionens metodstöd för Systemförvaltning har utbildning, sedan föregående granskning, hållits mycket sparsamt. Utbildning och information har enbart skett utifrån förfrågningar/uttryckta behov.

Även förvaltningsledarforumet håller möten vid behov. Enligt uppgift har endast ett möte hitintills ägt rum under 2022. Vi har samtidigt uppfattat att efterfrågan på sådana möten varit låg. Ett nytt forum håller emellertid på att inrättas som vänder sig till förvaltningsledare IT.

Av projektplanen för FOA 2.0 framgår att utbildningsbehov ska inventeras under våren 2022. Enligt projektledaren för FOA 2.0 har inventeringen skjutits fram. Det förklaras med att införandet av FOA 2.0 är försenat. När inventering av utbildningsbehovet ska genomföras var vid granskningstidpunkten inte planerat.

Kommentar

Vår uppföljning har visat att utbildningsinsatser har skett i ringa omfattning samt att inventering/planering av utbildning inför etablering av FOA 2.0 inte har påbörjats.

Vi anser i likhet med tidigare att tillräcklig utbildning och information är en viktig förutsättning för att säkerställa en effektiv systemförvaltning i enlighet med regionens riktlinjer.

Vi vill även framhålla nödvändigheten av att utbildningsinsatser planeras och genomförs inför implementeringen av FOA 2.0.

Våra tidigare rekommendationer kvarstår därmed.

5.3 Samordning av planeringsprocesserna

2020 års granskning

I 2020 års uppföljning var det oklart i vilken utsträckning som samordning av planeringsprocesserna avseende år 2020 och 2021 hade åstadkommit och någon samlad bild av det fanns inte vid tidpunkten för vår granskning.

Det framhölls dock att Enheten för Arkitektur och metodstöd och Verksamhet Ekonomi och Samordning förde en dialog om hur förutsättningarna för planering och prioritering mellan objekten i en objektsfamilj kunde förbättras, vilket vi såg positivt på.

Mot bakgrund av granskningsresultatet rekommenderades att samordningen av planeringsprocesserna säkerställs.

Regionstyrelsens svar

Regionstyrelsen har i sitt svar på 2020 års uppföljande granskning inte kommenterat rekommendationen om att säkerställa samordningen av planeringsprocesserna.

Vidtagna åtgärder

Enligt de uppgifter vi erhållit från har inga åtgärder vidtagits för att säkerställa samordningen av planeringsprocesserna. Avsikten var förvisso att starta en utredning under våren 2021 avseende ”Ekonomistyrning inom systemförvaltning FOA 2.0” som, enligt regionens områdesdirektör för IT Medicinteknik och Digitalisering, delvis tangerade koordineringen med regionens årshjul. Utredningen genomfördes dock inte. En annan utredning prioriterades i stället.

Vidare har det framhållits att den nya förvaltningsobjektsarkitekturen, FOA 2.0, ger förutsättningar att arbeta med övriga förbättringsbehov som kompletta och ändamålsenliga förvaltningsplaner som levereras enligt årshjulet.

Kommentar

Vi har noterat att rekommendationen ”Samordna/anpassa processen för förvaltningsplaner till landstingets planeringscykel för verksamhetsplanering i syfte att säkerställa att systemförvaltningen stödjer verksamheten och dess mål” som lämnades i vår revisionsrapport från januari 2018, fortfarande inte är åtgärdad. Vår rekommendation kvarstår därför.

Av regionens modell för systemförvaltning framgår att arbetet med Systemförvaltningsplanerna skall följa regionens budgetprocess. Det behöver dock säkerställas att så också sker.

Vi instämmer i att planeringen av FOA 2.0 behöver omhänderta denna fråga för att åstadkomma en fungerande styrning av förvaltningsobjekten. Som framgår av avsnitt 5.1 har vi dock noterat att planeringen av FOA 2.0 inte innefattar tidpunkt för dess etablering, vilket vi anser är en brist.

6 Revisionell bedömning

Syftet med den uppföljande granskningen har varit att bedöma om Regionstyrelsen har tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits utifrån den uppföljande granskningen 2020 i syfte att säkerställa en tillräcklig intern kontroll av systemförvaltningen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att vidtagna åtgärder inte har varit tillräckliga.

Nedan har en bedömning gjorts av de enskilda revisionsfrågorna, som framgår av avsnitt 2.

- Systemförvaltningsorganisationen är fortfarande inte fullt ut etablerad och bemannad. Det saknas även en fullständig plan för etableringen av FOA 2.0. Att det saknas planerad tidpunkt för införandet innebär enligt vår mening en svag och otillräcklig styrning.
- Utbildningsinsatser har skett i ringa omfattning. Inventering/planering av utbildning inför etablering av FOA 2.0 var vid granskningstidpunkten inte påbörjad.
- Samordningen av planeringsprocesserna för systemförvaltningsplaner och regionens verksamhetsplanering har inte säkerställts.

Våra rekommendationer från tidigare granskningar har således inte verkställts.

Vi rekommenderar att Regionstyrelsen säkerställer:

- att en ändamålsenlig etableringsplan för FOA 2.0 upprättas samt att erforderliga roller i systemförvaltningsorganisationen bemannas.
- att tillräcklig utbildning genomförs för att säkerställa en effektiv systemförvaltning i enlighet med regionens riktlinjer. Viktigt är att utbildningsinsatser planeras och genomförs då det, är en förutsättning för implementeringen av FOA 2.0.
- att planeringsprocessen för systemförvaltning samordnas/anpassas till regionens planeringsprocess/årshjul.